

Crisisplan

Waterschap Limburg

Titel Crisisplan
Waterschap Limburg

Datum 2-1-2017

Versie Vastgesteld door AB

Status Definitief

Corsanummer 1602416

Vrijgave	Dit document is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van Marieke van Zandvoort in samenwerking met:		
	Naam	Functie	Rol
	Werkgroep TWCb		
	Dit document is vrijgegeven door Eric de Wit		

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Kader	3
1.2	Uitgangspunten	3
1.3	Afbakening	5
1.4	Leeswijzer	5
2	Taken en risico's	6
2.1	Beheergebied	6
2.2	Risico's	6
2.3	Uitvoeringsdocumenten	7
3	Crisisorganisatie	9
3.1	Hoofdstructuur	9
3.2	Fasering	10
3.3	Crisisteam	13
3.4	Werkwijze	14
4	Alarmering en opschaling	16
5	Netwerkpartners	18
5.1	De algemene keten	18
5.2	De functionele keten waterbeheer	18
5.3	Bijzondere bevoegdheden	19
5.4	Samenwerkingsafspraken	20
6	Borging	21
6.1	Crisis zorgsysteem	21
6.2	Borging	21
6.3	Wijzigingen Crisisplan	21
	Kaart beheersgebied Waterschap Limburg	22
	Afkortingenlijst	23
	Bijlagen	24

1 Inleiding

Waterschap Limburg heeft als waterbeheerder de taak om voor de hele provincie Limburg te zorgen voor veilige dijken, droge voeten, schoon en voldoende water. Helaas kunnen er situaties ontstaan waardoor het watersysteembeheer, de waterkeringen en/of het zuiveringsbeheer (ernstig) in gevaar brengen. Daarom bereiden we ons voor op zulke situaties, met als doel schadelijke gevolgen te voorkomen, te beperken of te bestrijden. Door externe ontwikkelingen, zoals klimaatverandering, veranderende wet- en regelgeving, verwachtingen van onze omgeving en samenwerking op internationaal, nationaal en regionaal niveau, is het belang van goede voorbereiding gegroeid.

1.1 Kader

Artikel 5.29 van de Waterwet verplicht waterbeheerders tot het opstellen van een calamiteitenplan. In aansluiting op landelijke ontwikkelingen kiezen we als Waterschap Limburg ervoor dit huidige plan geen calamiteitenplan, maar crisisplan te noemen.

Het doel van het crisisplan is tweeledig:

1. Op hoofdlijnen vast leggen hoe het waterschap zich organiseert en hoe het waterschap optreedt bij een crisis;
2. Betrokken medewerkers, bestuurders en netwerkpartners daarover informeren.

Dit crisisplan is afgestemd op de crisis- en calamiteitenplannen van de betrokken veiligheidsregio's, waterbeheerders en andere relevante landelijke planvorming.

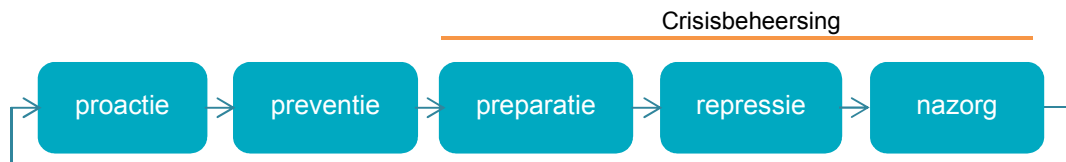
1.2 Uitgangspunten

De Landelijke visie op samenwerking crisisbeheersing stelt dat het waterschap streeft naar een volwaardige en gelijkwaardige rol als (veer)krachtige partner in het complexe multidisciplinaire speelveld. Als waterschap sluiten wij aan bij deze landelijke visie.

Daarnaast is de visie op crisisbeheersing Waterschap Limburg "De kracht van samen" een basisdocument waarop we onze activiteiten baseren. Belangrijk element uit de visie is dat crisisbeheersing iets is van iedereen uit de reguliere organisatie. De hele reguliere organisatie moet zich bewust zijn van de risico's, hiermee aan de slag zijn om deze risico's zoveel mogelijk te beperken en weten wat te doen als het onverhoopt toch mis (dreigt te gaan) gaat.

Onze missie hierbij is: "Samen met de crisispartners streven we bij kritieke omstandigheden naar een veilige werk- en leefomgeving voor de belanghebbenden in ons beheersgebied. De medewerkers crisisbeheersing zetten zich daarbij in om vanuit hun vakkennis en kunde de organisatie te ondersteunen, zodat we gezamenlijk goed presteren tijdens crises."

De zorg voor veiligheid wordt in veiligheidstermen in 5 stappen weergegeven (zie figuur hieronder). Het proces crisisbeheersing bestaat uit de stappen preparatie, repressie en nazorg. Binnen de crisiszorgorganisatie onderscheiden we de taken op centraal en decentraal niveau.

Tijdens de bestrijding van crisis hebben we de volgende uitgangspunten:

Maatwerk

De mate van opschaling sluit aan bij de aard en omvang van een incident. Hierbij wordt door de reguliere organisatie eerst gekeken of een incident de normale werkzaamheden overstijgt (acuut, meer dan één proces betrokken en buiten vastgestelde kaders). Zo ja, dan wordt er opgeschaald naar de crisisorganisatie. Bij het opzetten van de crisisorganisatie wordt maatwerk geleverd en wordt per situatie bekeken wat er nodig is om de crisis te bestrijden.

Voortbouwen op de dagelijkse praktijk

Crisismanagement is een logisch vervolg op de normale werkzaamheden binnen een organisatie. Tijdens een calamiteit moet het optreden zoveel mogelijk uitgaan van de normale, dagelijkse werkwijze. Dit betekent dat de taken die de leden van de calamiteitenorganisatie moeten uitvoeren in het verlengde liggen van hun dagelijkse werkzaamheden, met gebruikmaking van de contactpersonen in de dagelijkse netwerken.

Voor de personele invulling van de calamiteitenorganisatie betekent dit dat medewerkers zoveel mogelijk worden ingezet op plekken waar ze van hun specifieke expertise en vakkennis gebruik kunnen maken.

Crisiscommunicatie

We gebruiken crisiscommunicatie voor informatievoorziening, schadebeperking en betekenisgeving tijdens een crisis. Hoe we de communicatie inzetten staat beschreven in het crisiscommunicatieplan (zie bijlage).

Netcentrisch werken

We hanteren een netcentrische werkwijze om ervoor te zorgen dat informatie zo snel mogelijk wordt gedeeld met iedereen voor wie deze informatie relevant kan zijn. Hiervoor worden functionarissen (Informatie coördinatoren (ICO's)) ingezet die ervoor gaan zorgen dat de informatie gaat stromen, van buiten naar binnen en van binnen naar buiten. Dit leidt tot snellere en betere informatievoorziening (bv het Waterbeeld), waardoor de kwaliteit van de besluitvorming beter wordt en werkzaamheden beter kunnen worden uitgevoerd.

1.3 Afbakening

In dit crisisplan staat op hoofdlijnen beschreven op welke risico's we als waterschap ons voorbereiden, hoe we ons organiseren tijdens crisis en hoe we daarbij samenwerken met netwerkpartners. Hierbij gaat het niet alleen om taakgerichte incidenten zoals waterverontreiniging, wateroverlast, maar ook om bedrijfstechnische incidenten, zoals een ICT virusbesmetting of langdurige stroomuitval. Ook om crisis waarbij de reputatie en positie van het waterschap in het geding is, zoals integriteitskwesties.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 1 worden de kaders (de wettelijke gestelde eisen), uitgangspunten en afbakening geschetst waarbinnen crisisbeheersing zich afspeelt. In hoofdstuk 2 staan de taken en risico's beschreven. Hoofdstuk 3 beschrijft de hoofdstructuur van de crisisorganisatie en de daarbij behorende werkwijze. Hoofdstuk 4 geeft weer hoe er samen wordt gewerkt met onze netwerkpartners. Tot slot gaat hoofdstuk 5 in hoe we onze kwaliteit borgen voor de toekomst.

2 Taken en risico's

De taak van het waterschap is de waterstaatkundige verzorging van haar gebied, voor zover deze taak niet aan andere publiekrechtelijke instellingen is opgedragen. De taak omvat:

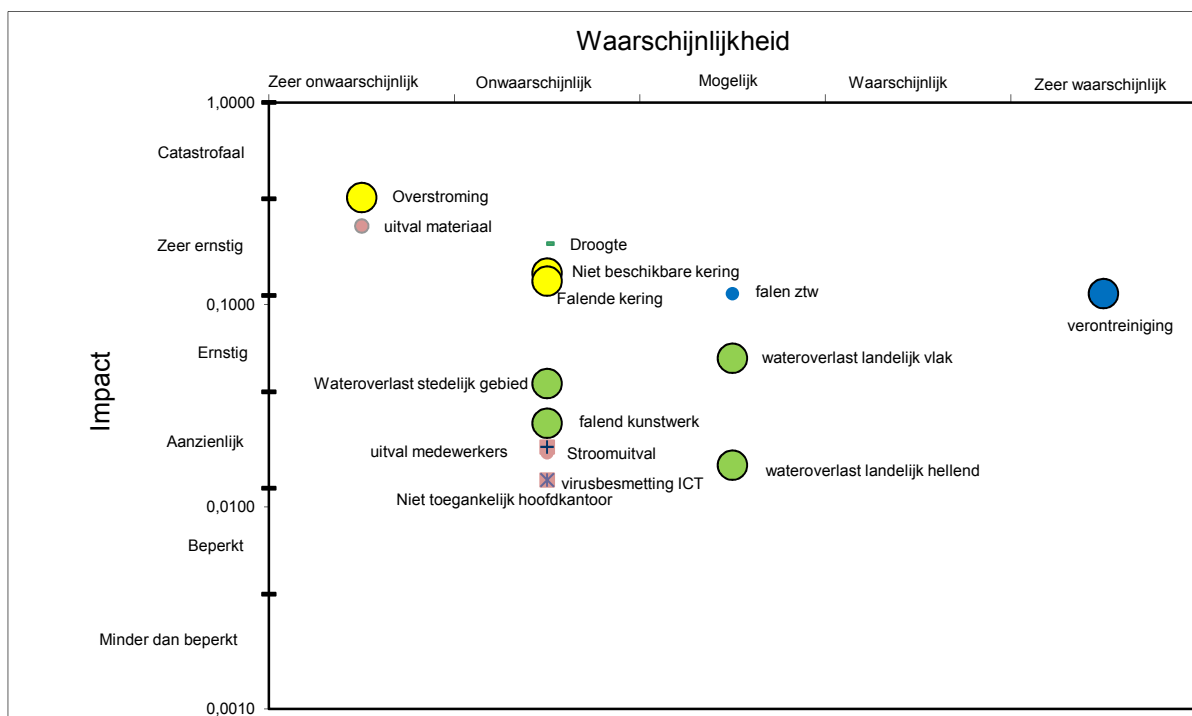
- de zorg voor het watersysteem inclusief waterkeringen;
- de zorg voor het zuiveren van afvalwater, deze zorg hebben we neergelegd bij dochtermaatschappij Waterschapsbedrijf Limburg (WBL).

2.1 Beheergebied

Het beheergebied van Waterschap Limburg beslaat de gehele provincie Limburg. Het gebied heeft een oppervlakte van ongeveer 2.209 km², met een aantal inwoners van 1.115.805 (augustus 2015). Binnen ons gebied liggen 33 gemeenten. De belangrijkste beheerobjecten in dit gebied zijn: de waterkeringen langs de Maas 174 km, het primaire watersysteem 2926 km met tal van water regulerende kunstwerken en ca 370 regenwaterbuffers.

2.2 Risico's

Dit crisisplan geeft aan op welke manier crises worden bestreden. De nadruk ligt hierbij vooral op de organisatie, structuur en de kaders voor het optreden. In de meeste gevallen biedt dit voldoende houvast. Er zijn echter scenario's die een meer uitgebreide voorbereiding vragen. Dit betreft crises waarvoor een hoog afbreukrisico geldt en/of de wijze van optreden bovenmatig complex is. Door een risicoanalyse is er inzicht gekomen in deze risico's. Deze risico's zijn omschreven naar scenario's waarvan de impact en waarschijnlijkheid is benoemd (zie diagram risicoprofiel).

Figuur 1 Diagram risicoprofiel Waterschap Limburg

In samenspraak met de voorzitters van WRO en WPM zijn deze beoordeeld op imagoschade (afbreukrisico), landelijke aandacht en beeldvorming m.b.t. preparatie. Op basis hiervan zijn de risico's geprioriteerd in onderstaande tabel. Voor de volledige onderbouwing van deze risico's en bijbehorende scenario's wordt verwezen naar het risicoprofiel (zie bijlage 1.0).

	Incidenttypes risicoprofiel Waterschap Limburg	TOTAAL SCORE
1	Verontreiniging watersysteem	100
2	falen waterkering Maas	86
3	niet tijdig beschikbaar materiaal	86
4	Falen zuiveringstechnische werken	80
5	uitval calamiteitenmateriaal	76
6	Overstroming Maas	76
7	falen kunstwerk in watersysteem	74
8	Regionale wateroverlast landelijk vlak gebied	70
9	Droogte	70
10	Regionale wateroverlast stedelijk gebied	66
11	uitval medewerkers	66
12	Regionale wateroverlast landelijk hellend gebied	64
13	virus besmetting ICT	62
14	Langdurige elektriciteit uitval	56
15	niet toegankelijk hoofdkantoor	48

Tabel 1 Uitwerking prioritering incidenttypes Waterschap Limburg

2.3 Uitvoeringsdocumenten

Middels proactieve en preventieve maatregelen in het dagelijks werk proberen we risico's zoveel als mogelijk te reduceren. Hierbij valt onder andere te denken aan beheer en onderhoud van waterstaatswerken, vergunningverlening, handhaving en het installeren van noodvoorzieningen. Ondanks alle maatregelen zijn risico's niet uit te sluiten en kan er altijd iets mis gaan. Daarom zijn er voor de belangrijkste risico's uitvoeringsdocumenten opgesteld. Deze uitvoeringsdocumenten geven zowel een overzicht van de diensten, instanties en organisaties die bij calamiteiten kunnen worden ingeschakeld als ook een overzicht van te nemen maatregelen per type incident met inbegrip van de beschikbare bestrijdingsmiddelen. (voorschriften uit artikel 5.3 van het Waterbesluit)

Alle uitvoeringsdocumenten, maar ook praktische uitwerkingsplannen e.d. worden opgeslagen in een crisiszorgsysteem (CIS) binnen SharePoint. Zie hoofdstuk 5 voor de borging hiervan.

Plan	Omschrijving	Verantwoordelijke programma/ team
Crisiscommunicatieplan	Werkwijze van hoe tijdens crisis het waterschap informatie verstrekt, handelingsperspectief biedt en betekenis geeft.	Bestuur en Organisatie, team communicatie, crisisbeheersing en klantcontact.
Calamiteitenbestrijdingsplan Waterverontreiniging	Maatregelenplan voor verontreiniging in de regionale watersystemen.	Watersysteem en -keten, team zuiveren, waterketen en -kwaliteit
Calamiteitenbestrijdingsplan Wateroverlast	Maatregelenplan voor hoge afvoeren in de regionale watersystemen.	Watersysteem en -keten, Team systeemkennis en -bewaking
Calamiteitenbestrijdingsplan Maashoogwater	Maatregelenplan voor hoge afvoeren in de Maas.	Waterkeringen, team beleid en beheer
Calamiteitenbestrijdingsplan Droogte	Maatregelenplan voor extreem water te kort.	Watersysteem en -keten, Team systeemkennis en -bewaking
Calamiteitenbestrijdingsplan Afvalwaterinfrastructuur	Maatregelenplan voor falen van zuiveringstechnische werken.	Watersysteem en -keten, team zuiveren, waterketen en -kwaliteit
Continuïteitsplannen	Maatregelen plan om de risico's te dekken die de continuïteit van de organisatie in gevaar brengen.	Bestuur en Organisatie, team, team informatievoorziening
Preparatie van niet water gerelateerde incidenten / crisis	Werkwijze van hoe het waterschap met een niet water gerelateerde crisis omgaat.	Bestuur en Organisatie, team communicatie, crisisbeheersing en klantcontact.

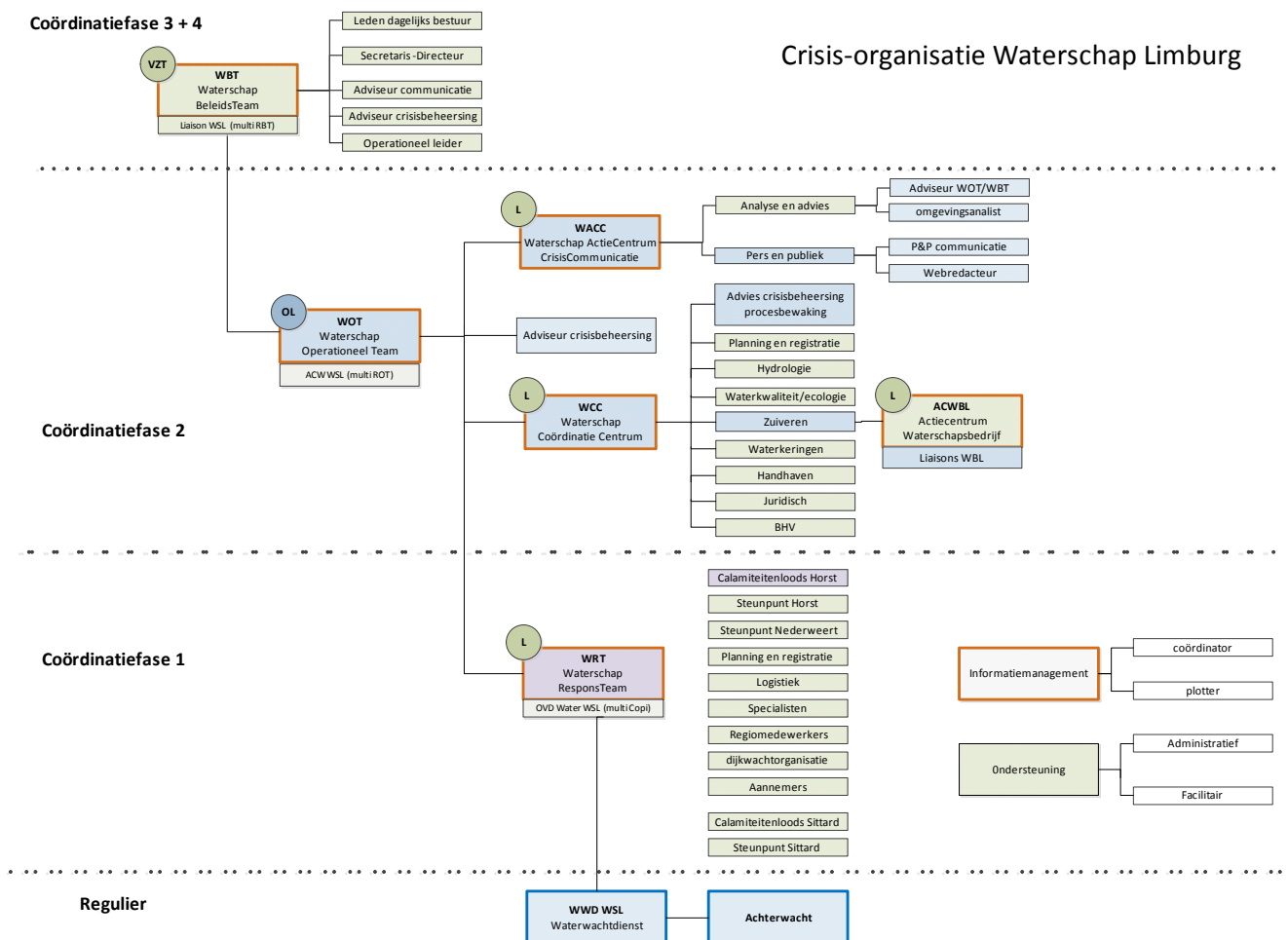
Deze documenten worden als bijlage toegevoegd aan het Crisisplan.

3 Crisisorganisatie

De crisisorganisatie is een speciale organisatie die in actie komt wanneer sprake is van een (dreigende) crisis. De aard en omvang van de crisis en de grootte en impact van de gevolgen bepalen de omvang en benodigde capaciteit van de crisisorganisatie.

3.1 Hoofdstructuur

De gehele structuur van de crisisorganisatie WL op teamniveau is volgens onderstaand schema:

3.2 Fasering

Crisis verschillen in aard en omvang. De crisisorganisatie past zich daarop aan. Dit gebeurt gefaseerd en heet opschaling. De complexiteit van de situatie en de bestrijding, de media-aandacht, de intensiteit van de informatiestromen, de tijdsdruk zijn onder andere redenen voor opschaling naar een hogere fase. Opschaling verloopt daarbij vanuit de reguliere organisatie naar de crisisorganisatie en van uitvoerend naar tactisch en strategisch niveau. Afschaling vindt plaats in de omgekeerde volgorde. Als de ernst van een voorval daartoe aanleiding geeft kunnen niveaus van de interne fasering worden overgeslagen.

Wat de interne fasering van de crisisorganisatie inhoud wordt in onderstaande tabel uitgelegd. Daarnaast zijn er opschalingscriteria benoemd in de bestrijdingsplannen die de fasering van de crisisorganisatie bepalen.

Coördinatie Fase	Wat	Uitvoerend orgaan	Leiding
Coördinatie fase 1	Incidenten met beperkte impact op de omgeving, inspanning overstijgt reguliere bedrijfsvoering. Complexiteit en afstemming met derden ter plaatse spelen een rol.	Waterschaps Respons Team (WRT)	Leider WRT (L-WRT)
Coördinatie fase 2	Incidenten met een relatief grote impact op de omgeving. <ul style="list-style-type: none"> • mogelijke bedreiging of aantasting van de functionele werking van waterstaatswerken, • media-aandacht en/of mogelijke potentiële conflicten in de interne samenwerking. • Bij twee actieve WRT's. 	Waterschap Operationeel Team (WOT)	Operationeel Leider (OL)
Coördinatie fase 3	Gebeurtenissen met (zeer)grote impact op de omgeving, met mogelijk bedreiging voor mens en milieu. <ul style="list-style-type: none"> • Veel en meer dan regionale media-aandacht. • Bestuurlijke coördinatie is noodzakelijk. • Mogelijke bestuurlijke dilemma's in de samenwerking met externe partners. • Mogelijke grote financiële en/of juridische consequenties en/of sterke betrokkenheid van de omgeving. • Behoefte aan inzet van het mandaat van de voorzitter. 	Waterschap BeleidsTeam (WBT)	Voorzitter WBT (VZT-WBT)
Coördinatie fase 4	Beheergebied overschrijdende calamiteiten waarbij interregionale bestuurlijke afstemming/coördinatie tussen de waterbeheerders – en/of aanvullende afspraken over vertegenwoordiging in de Veiligheidsregio's - noodzakelijk is.	Regionaal Water-beheerders Beleidsteam (RWBT)	Voorzitter RWBT (VZT-RWBT).

Deze interne fasering staat los van de Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijding Procedure (GRIP) fasering van de veiligheidsregio's. Van de GRIP fasering wordt enkel gebruik gemaakt indien gecoördineerd multidisciplinair optreden noodzakelijk is. Als uitgangspunt geldt dat bij een GRIP situatie waarbij een taak voor het waterschap is weggelegd, het waterschap mee opschaalt tot gelijkwaardig niveau (zie figuur coördinatiefasen vs. GRIP). Wanneer er een GRIP 4, 5 of RIJK van kracht is, functioneert het waterschap vanuit de interne coördinatiefase 3.

	REGULIER	FASE 1	FASE 2	FASE 3	FASE 3	FASE 4
C O O R D I N A T I E	Reguliere afstemming	Waterschap Respons Team (WRT)	Waterschap Operationeel Team (WOT)	Waterschap Beleidsteam (WBT)	Waterschap Beleidsteam (WBT)	meerdere Waterschap Beleidsteams
	Water wachtdienst	Liaison Copi	Liaison ROT	Liaison RBT	Liaisons Waterschap	
G R I P	Moterkap-overleg/ dagelijkse routine	Commando Plaats Incident (COPI)	Regionaal Operationeel Team (ROT)	Gemeentelijk Beleidsteam (GBT)	Regionaal Beleidsteam (RBT)	Meerdere Regionale Beleidsteams (RBT's) Ministeriële Commissie Crisisbeheersing (MCCb)
	REGULIER	GRIP 1	GRIP 2	GRIP 3	GRIP 4	GRIP 5 GRIP RIJK

Figuur 2 Coördinatiefasen vs. GRIP

Liaisons

In de regionale crisisplannen van de veiligheidsregio's zijn afspraken gemaakt over de deelname van waterschap functionarissen (liaisons) aan regionale crisisteams. Voor de beide veiligheidsregio's in Limburg geldt dat het waterschap in geval van crises wordt uitgenodigd om deel te nemen aan de regionale crisisteams. Bij GRIP 4 komt de liaison waterschap voor de eerste vergadering altijd op, waarna vervolgens besloten kan worden of verdere deelname nodig/ wenselijk is.

Niveau	Team(s) ¹	Vertegenwoordiging WL	Situatie
Regulier	Motorkap overleg		<p>Geen officieel opschalingsniveau.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Normale routine van de hulpverleningsdiensten. • Behoeftte aan multidisciplinaire afstemming, echter geen sprake van een formeel teamverband, maar informeel motorkapoverleg.
GRIP 1	CoPI	Liaison CoPI	<ul style="list-style-type: none"> • Behoeftte aan operationele, multidisciplinaire coördinatie • Ter plaatse van het incident • Zich richtend op die activiteiten die vanaf de plaats incident kunnen worden overzien
GRIP 2	(CoPI), ROT	Liaison ROT	<ul style="list-style-type: none"> • Behoeftte aan operationele, multidisciplinaire coördinatie. • Niet alle processen kunnen worden overzien en aangestuurd vanaf de plaats van het incident, of • er is nog (nog) geen duidelijk te definiëren plaats incident, of • ter voorbereiding op een mogelijk incident of • er zijn meerdere CoPI's actief
GRIP 3	(CoPI), ROT, GBT	Liaison GBT/ RBT	<ul style="list-style-type: none"> • Behoeftte aan multidisciplinaire coördinatie • Bestuurlijke opgaven voor de burgemeester vragen om ondersteuning door een GBT.
GRIP 4	(CoPI), ROT, RBT	Liaison RBT	<ul style="list-style-type: none"> • Behoeftte aan multidisciplinaire coördinatie. • Ramp of crisis van meer dan plaatselijke betekenis of ernstige vrees voor het ontstaan hiervan. • Bestuurlijke noodzaak tot opschaling naar GRIP 4: behoeftte aan bestuurlijke coördinatie en leiding.
GRIP 5	+ RBT effectregio's	Liaison RBT	Veiligheidsregio overschrijdend (bovenregionaal)
GRIP RIJK	+ MCCb		Nationale veiligheid in het geding

Aan liaisons worden specifieke eisen gesteld. Onder andere op gebied van mandaat en competenties. Om te voorkomen dat liaisons onbevoegd of onbekwaam zijn, heeft het waterschap duidelijke afspraken gemaakt over taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.

¹ De teams tussen haakjes zijn optioneel

3.3 Crisisteams

De crisisteams zijn op alle niveaus integraal ingericht. Hiermee is geborgd dat de teams vanuit verschillende invalshoeken naar crisis kijken. Een volledige uitwerking is te vinden in het document crisisorganisatie WL en het rollenboek WL (beide te vinden in het CIS). Hieronder een korte weergave van de verschillende crisisteams.

Waterschap ResponsTeams (WRT)

Het WRT coördineert alle uitvoerende activiteiten (bronbestrijding) in een regio. Onder aansturing van de leider WRT betreft dit alle werkzaamheden die in de opgeschaalde situatie plaatsvinden.

Waterschap Operationeel Team (WOT)

Het WOT coördineert alle activiteiten op tactisch niveau. De Operationeel Leider bepaalt de wijze waarop aan het tactisch niveau invulling wordt gegeven. Door deze “vrijheid” in het inrichten van de organisatie op tactisch niveau ontstaat een flexibele structuur die de organisatie in omvang kan aanpassen aan de behoefte.

Waterschap Coördinatie Centrum (WCC)

De functie van dit team bestaat uit 2 hoofdtaken:

- Coördineren van de bestrijding op basis van acties en afspraken uit de bestrijdingsplannen
- Scenario-denken en adviseren van het WOT

Waterschap Actiecentrum CrisisCommunicatie (WACC)

Het Waterschap Actiecentrum Crisisorganisatie (WACC) staat aan de lat voor de (gedeeltelijke) realisatie van en begeleiding van medewerkers en bestuurders in crisiscommunicatie vanuit Waterschap Limburg.

Het WACC:

- Haalt de buitenwereld naar binnen om een informatiepositie op te bouwen en om een communicatieaanpak uit te werken;
- Brengt de binnenwereld naar buiten om gericht en in dialoog te voorzien in de gesignaleerde informatiebehoeften.

Omdat crisiscommunicatie een belangrijke pijler is in de calamiteitenbestrijding is er een specifiek crisiscommunicatieplan opgesteld voor WL (zie bijlage 2.0)

Waterschap BeleidsTeam

Het WBT is het platform waarbinnen de voorzitter (of zijn plaatsvervanger) invulling geeft aan de besluitvorming, beleidsbepaling en beleidscoördinatie op strategisch niveau. Hij wordt daarin gesteund door een aantal vaste beleidsadviseurs. Daarnaast kunnen naar behoefte ook andere beleidsadviseurs aanschuiven.

Los van het beleidsgebonden karakter van dit platform is het ook de plaats waarbinnen de voorzitter in overleg kan met andere gezagsdragers zoals collega dijkgraven, burgemeesters, HID'en en vertegenwoordigers van belangorganisaties (LLTB, natuurorganisaties).

Actiecentrum WBL

Dochterorganisatie WBL haakt in de crisisorganisatie WL aan doormiddel van een actiecentrum. Dit actiecentrum stuurt de interne crisisteams van WBL aan en is aangehaakt bij de WL organisatie door middel van een liaison in het WCC.

3.4 Werkwijze

Integrale aanpak

Het bestrijden van een crisis staat niet op zich. Om de kwaliteit van de bestrijding te borgen is een integrale aanpak noodzakelijk. Deze integrale aanpak kenmerkt zich door in goed overleg en samenwerking en met samenhang alle activiteiten uit te voeren die nodig zijn voor het optreden bij een crisis.

Duidelijke structuur

Voor het bestrijden van een crisis is het noodzakelijk om te werken volgens een duidelijke structuur en met goed afgebakende taken en rollen.

Van groot naar klein

Bij opschaling wordt in eerste instantie groot ingezet om vervolgens af te pellen naar dat wat nodig is. Op deze manier zijn alle specialisten gelijk betrokken en is de kans minder groot iets over het hoofd te zien.

Bezetting

De crisisteams hebben bij een crisis een wisselende bezetting. Er worden diensten van 8 uur gedraaid. Zo zijn er dus in 24 uur, 3 verschillende bezettingen actief.

Locaties

Het WOT, WCC, WACC en WBT werken vanuit onze hoofdlocatie in Roermond. De WRT's zijn gekoppeld aan de gebiedsindeling van WL. Het calamiteitenmaterieel is opgeslagen bij de steunpunten in Horst en Sittard.

De uitvoeringsteams van WBL werken vanuit de aangesloten zuivering, het actiecentrum vanuit Roermond.

Netcentrisch Werken

Tijdens een crisis komt er heel veel informatie binnen, uit allerlei bronnen. Het is de kunst om uit die veelheid van informatie juist die informatie te filteren die van belang is voor de acties en de communicatie van het waterschap. Het totaal aan relevante informatie noemen we het Waterbeeld. We gaan er aan werken dat dit Waterbeeld steeds actueel is en beschikbaar is voor alle medewerkers die de crisis bestrijden. Dit leidt tot een andere en meer effectieve werkwijze en besluitvorming. Goede besluitvorming en effectieve inzet tijdens een (dreigende) ramp of crisis is alleen mogelijk als de betrokken spelers een actueel gedeeld beeld van de situatie hebben. Om dit mogelijk te maken is de netcentrische werkwijze ingevoerd. Het doel van Netcentrisch Werken is het verbeteren van de informatieverwerking en de crisisbesluitvorming. De Veiligheidsregio's, verschillende hulpverleningsdiensten, waterschappen en andere partners in de crisis- en rampenbestrijding delen informatie met elkaar. Daarmee kunnen acties en besluiten in de crisisorganisatie beter op elkaar worden afgestemd.

Die onderdelen van ons Waterbeeld die relevant zijn voor onze crisispartners, delen wij met hen.

PBOB structuur

Voor het bewaken van het overzicht, prioritering en maken we gebruik van de zogeheten PBOB structuur. Deze structuur houdt in dat de volgende aspecten onderzocht worden: Proces, Beeldvorming, Oordeelsvorming en Besluitvorming. Hierbij hoort ook het denken en uitwerken van scenario's op basis van beelden en verwachtingen. Het is een hulpmiddel voor effectieve besluitvorming.

4 Alarmering en opschaling

Iedere crisis begint met een melding, een storing of waarschuwing.

24-uurs loket voor meldingen

Het waterschap beschikt over een 24-uurs loket voor meldingen gericht op alle processen die te maken hebben met zowel interne als externe dienstverlening. Dit loket kan zowel centraal als decentraal uitgerold worden binnen Waterschap Limburg. Dit wordt geborgd binnen WL en vanuit crisisbeheersing zullen hieraan randvoorwaarden worden gesteld. Immers de loketfunctie is een kritieke functie in de opschaling naar de crisisorganisatie. Op deze plek moet de juiste afweging gemaakt worden om de crisisorganisatie in stelling te brengen. In de reguliere organisatie moet men zich hiervan bewust zijn en er naar handelen zodat er geen licht zit in de overgang tussen de reguliere organisatie en de crisisorganisatie tijdens (dreigende) crises. Met de instructies uit de Calamiteitenbestrijdingsplannen over opschaling, melding en alarmering is dit geborgd.

Informatief opschalen

Naast de fysieke opschaling vind ook informatieve opschaling plaats. Ongeacht de fase van opschaling stelt de leidinggevende van het hoogst opgeschaalde niveau de leidinggevende van het naast hogere niveau in kennis van de opschaling. Op deze manier zijn de sleutelfunctionarissen van het opvolgende crisisteams op de hoogte van de situatie en kunnen zij zo nodig preventieve maatregelen treffen, dan wel besluiten om verder op te schalen. De dijkgraaf zal zo nodig het bestuur informeren over de situatie.

Proactief opschalen

Uitgangspunt voor de crisisorganisatie van het waterschap is een proactieve houding. Het proactief opschalen kent daarin twee invalshoeken:

1. *Direct met voldoende kennis en capaciteit de calamiteiten bestrijding opstarten.*
Hiermee wordt in beginsel robuust opgeschaald door de juiste expertise en teams in stelling te brengen waardoor de juiste risico-inschatting wordt gemaakt. Dit om te zorgen om direct vanaf het begin aan de voorkant van een incident, calamiteit of crisis te komen. Dit voorkomt reactief handelen en daarmee achter de feiten aan lopen. Beter te hoog opgeschaald dan te laag. De inrichting van de crisisorganisatie maakt dit mogelijk. Opschalen betekent niet direct alles uit de kast trekken maar maatwerk leveren dat past bij het voorval. In het geval dat de opschaling te robuust is ingezet, kan snel weer worden terug geschaald. Hierdoor blijft de "overlast" voor de reguliere organisatie beperkt.
2. *Op basis van dreiging opschalen naar een bepaalde coördinatiefase van de crisisorganisatie.*
De tweede invalshoek is opschaling bij een dreiging van een calamiteit of crisis. In zo'n geval kan er aanleiding zijn om gebruik te maken van de hoofdstructuur van de crisisorganisatie ook al is er (nog) geen incident. De OL gaat dan in gezamenlijk overleg met specialisten uit het betreffende vakgebied van het dreigende incident en met de adviseurs op het gebied van crisis-communicatie en crisisbeheersing om te bepalen of:
 - verdere opschaling noodzakelijk is en/of;
 - verdere operationele of bestuurlijke voorbereiding invulling moet krijgen.

Afschalen en nazorg

Nadat een crisis is bestreden, wordt de crisisorganisatie afgeschaald. De voorzitter van het hoogste opgeschaalde team beslist daartoe. Het is mogelijk in een keer af te schalen, maar dit kan ook gefaseerd. Na het afschalen van de crisisorganisatie keert het waterschap terug naar de reguliere bedrijfsvoering. De leiders van de crisisteams zijn verantwoordelijk voor een soepele overdracht.

Dat de crisis is bestreden en de crisisorganisatie is afgeschaald, betekent niet dat al het werk is gedaan. Elke crisis heeft een nafase. In principe geldt: 'hoe groter de crisis hoe langer en intensiever de nafase'. De nafase wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de reguliere organisatie.

Vaste activiteiten van de nafase zijn:

- Herstel van de schade aan waterstaats- en/of zuiveringstechnische werken;
- Persoonlijke nazorg voor medewerkers die zijn blootgesteld aan schokkende gebeurtenissen;
- Evaluatie van het optreden van de crisisorganisatie, de procesevaluatie;
- Juridische en financiële afhandeling van de crisis.

5 Netwerkpartners

Bij de bestrijding van crises zijn vaak veel partijen betrokken. Om te zorgen dat de bestrijding soepel verloopt, is het informeren van, afstemmen op en samenwerken met netwerkpartners onontbeerlijk. Zowel op uitvoerend, tactisch als strategisch niveau.

De netwerkpartners hebben hun eigen taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tijdens crisis. Daarom is zorgvuldige afstemming noodzakelijk voor een adequate crisisbeheersing. Het netwerk waarmee het waterschap van doen heeft is onder te verdelen in twee groepen: de algemene keten en de functionele keten waterbeheer.

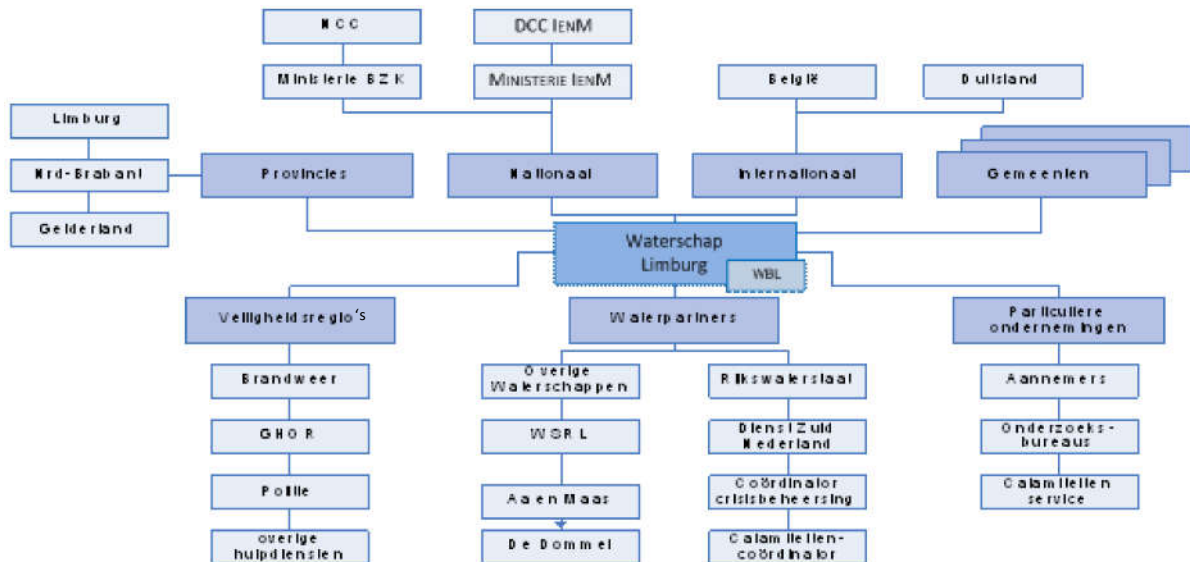
5.1 De algemene keten

Overheden binnen de algemene keten zijn verantwoordelijk voor openbare orde en veiligheid. Onder de algemene keten vallen het ministerie van Veiligheid en Justitie, de provincies (en de daaronder vallende RUD's), de veiligheidsregio's en de gemeenten. Het beheergebied van waterschap Limburg beslaat de gehele provincie Limburg. Hierin zijn twee veiligheidsregio's (Veiligheidsregio Limburg-Noord en veiligheidsregio Zuid-Limburg) en zijn 33 gemeenten actief. De veiligheidsregio's voeren de regie op de regionale crisisbeheersing. Afstemming en samenwerking met de veiligheidsregio's is dan ook noodzakelijk zodra een crisis gevolgen heeft voor de openbare orde en veiligheid. We haken aan door intensief samen te werken en goede contacten te onderhouden binnen de veiligheidsregio's.

5.2 De functionele keten waterbeheer

Deze keten bestaat uit het ministerie van Infrastructuur en Milieu, de regionale diensten van Rijkswaterstaat, Waterleiding Maatschappij Limburg (WML), onze buurwaterschappen en de overige waterschappen. Daarnaast heeft het waterschap van doen met de regionale dienst Zuid-Nederland van Rijkswaterstaat en de landelijke coördinatiecommissies Watervedeling (LCW), Overstromingsdreiging (LCO) en Milieuverontreiniging Water (LCM). Ook hebben we te maken met onze buitenlandse partners (België en Duitsland). Tijdens crises volstaat het informeren van collega waterbeheerders meestal. Echter wanneer een crisis uitstraling heeft naar het beheergebied van een andere waterbeheerder, is afstemming en samenwerking bij de crisisbeheersing noodzakelijk.

Een schematische weergave van ons netwerk is in onderstaand overzicht weergegeven.

Verder geldt voor de inzet van liaisons het volgende:

Afstemming tussen de liaisons en het waterschap verloopt via de voorzitters van de crisisteam van het waterschap. Zo onderhoudt de voorzitter van het BT contact met de liaison GBT/RBT, de OL met de Liaison ROT waterschap en de leider WRT onderhoudt contact met de Liaison CoPI.

5.3 Bijzondere bevoegdheden

Onderstaand worden de bijzondere bevoegdheden behandeld die het waterschap en externe partijen hebben ten tijde van crises.

Intern

Bij het bestrijden van calamiteiten/ crises kan het noodzakelijk zijn om maatregelen te nemen die in strijd zijn met geldende wet- en regelgeving. Om besluiten daartoe mogelijk te maken, beschikt het waterschap over de volgende bijzondere bevoegdheden:

- Artikel 5.30 van de Waterwet geeft het dagelijks bestuur van het waterschap de bevoegdheid om bij onmiddellijk en ernstig gevaar voor een waterstaatswerk de nodige maatregelen te treffen. Als de tijd ontbreekt om het dagelijks bestuur bijeen te roepen, oefent de watergraaf deze bevoegdheid uit. De maatregelen mogen niet in strijd zijn met de Grondwet of internationaal-rechtelijke verplichtingen. Het waterschap meldt het gebruik van deze bevoegdheid direct bij Gedeputeerde Staten. Het waterschap vergoedt de schade die hierdoor ontstaat. Het waterschap is verplicht om het optreden te evalueren;
- Artikel 2.1.13 van de Sectorale Arbeidsvoorwaarden Waterschapspersoneel (SAW) geeft het dagelijks bestuur van het waterschap de bevoegdheid om ieder personeelslid in te zetten bij het bestrijden van calamiteiten.

Extern

Enkele netwerkpartners van het waterschap beschikken over bijzondere bevoegdheden om in crisissituaties bevelen en opdrachten aan het waterschap te geven. Het waterschap hoort die bevelen en opdrachten uit te voeren. Het betreft de volgende bevoegdheden:

- Artikel 5 van de wet veiligheidsregio's bepaald dat de burgemeester het opperbevel heeft bij een ramp.
- Artikel 39 van de Wet veiligheidsregio's bepaalt dat bij rampen van meer dan plaatselijke betekenis, het opperbevel overgaat naar de voorzitter van de veiligheidsregio. Wanneer vanuit het Regionaal beleidsteam (RBT) aan het bestuur van het waterschap een aanwijzing wordt gegeven, is het bestuur verplicht rekening te houden met deze aanwijzing bij zijn optreden op grond van de aan hem toegekende bevoegdheden, dus ook bij de instructies die hij geeft aan de voor de calamiteitenbestrijding onder zijn gezag staande personen.
- Artikel 5.31 van de Waterwet geeft Gedeputeerde Staten en de minister van Infrastructuur en Milieu de bevoegdheid om aan het bestuur van het waterschap een opdracht te geven indien het waterschap ten onrechte niet of niet voldoende optreedt bij gevaar.

5.4 Samenwerkingsafspraken

Goede samenwerking is van groot belang bij het bestrijden van crises. Om samenwerkingsverbanden te versterken hebben we de afgelopen jaren met verschillende partners convenanten afgesloten.

2006: Berichtgeving Hoogwater Maas

Vanaf 2006 is er een convenant met betrekking tot de berichtgeving Hoogwater Maas.

2012: Samenwerking in de rampenbestrijding en crisisbeheersing van de waterkolom Limburg

In 2012 is er een convenant afgesloten met RWS, over samenwerking met de waterkolom Limburg.

2013: Convenant Rijkswaterstaat en waterschappen in Limburg

In 2013 zijn er afspraken gemaakt over samenwerking tussen de veiligheidsregio's, politie en regionale diensten van Rijkswaterstaat en waterschappen.

2013: Convenant gezamenlijk meldpunt water

Aansluitend op het convenant 'Samenwerking in rampenbestrijding en crisisbeheersing van de waterkolom Limburg' is het convenant 'Gezamenlijk meldpunt water' opgesteld. Hierin zijn afspraken vastgelegd over het centraal meldpunt voor water gerelateerde problemen, klachten en meldingen.

6 Borging

6.1 Crisiszorgsysteem

Crisisbeheersing is een primaire taak, en integraal onderdeel van de reguliere taken en werkzaamheden. Waterschap Limburg maakt gebruik van een CrisiszorgSysteem om de voorbereiding op calamiteiten integraal te borgen in de reguliere organisatie, structuren en documenten. Het zorgsysteem bestaat uit:

- Het vastleggen van de manier van werken in plannen en andere documenten;
- Het opleiden, trainen en oefenen van de leden van de crisisorganisatie;
- Het afstemmen en samenwerken met de netwerkpartners;
- Het verankeren van de crisisbeheersing in de reguliere organisatie.

6.2 Borging

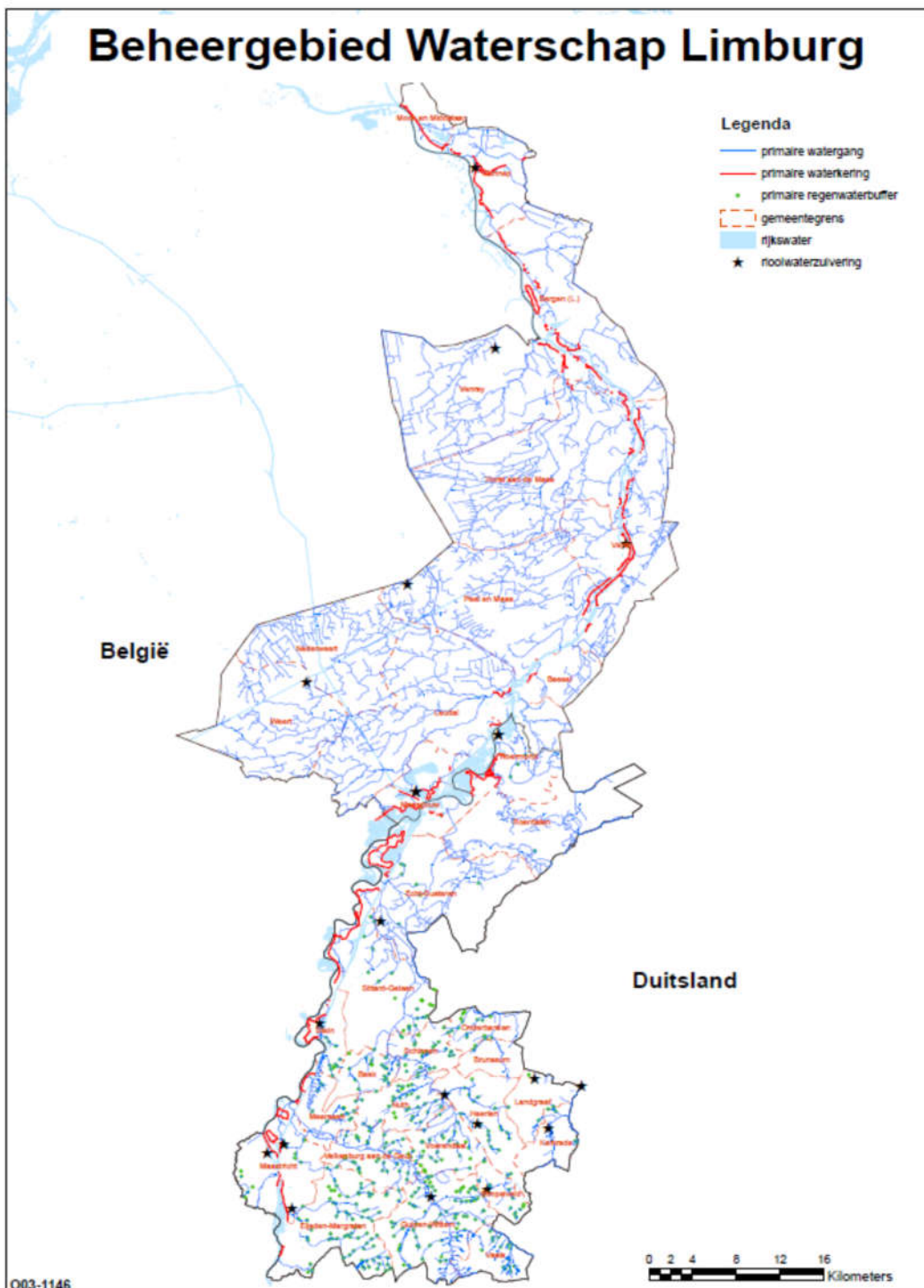
Waterschap Limburg wil werken volgens de landelijke ISO 9001 normen voor het borgen van onze kwaliteit. Dit houdt in dat voor het proces crisisbeheersing alle stappen beschreven worden die noodzakelijk zijn om te komen tot een goede werkende crisisorganisatie. Door de PDCA cyclus (Plan/Do/Check/Act) te hanteren wordt het proces up to date gehouden. Ook de interne en externe audits in het kader van de ISO kwaliteitsborging zorgen voor een continue verbetering van ons crisisbeheersingsproces.

De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) zorgt voor het naleven van de wetgeving en controleert daarvoor de beschreven processtappen crisisbeheersing WL. Deze controle is eveneens een extra stimulans voor het goed op orde te hebben en houden van het proces.

6.3 Wijzigingen Crisisplan

Het crisisplan wordt na het doorlopen van de vastgestelde procedure voor onbepaalde tijd vastgesteld. Blijkt echter uit de PDCA cyclus dat er beleidswijzigingen doorgevoerd moeten worden dan wordt het plan opnieuw ter vaststelling in procedure gebracht. Dit geldt niet voor de afzonderlijke calamiteitenbestrijdingsplannen die als bijlage aan dit plan verbonden zijn. Deze worden éénmalig voor vaststelling in procedure gebracht en jaarlijks conform het crisiszorgsysteem geactualiseerd.

Kaart beheersgebied Waterschap Limburg

Afkortingenlijst

CBP	Calamiteitenbestrijdingsplan
CoPI	Commando Plaats Incident
CIS	Crisisinformatiesysteem
GBT	Gemeentelijk Beleidsteam
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de regio
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijding Procedure
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
LCW	Landelijke coördinatiecommissie Waterverdeling
LCO	Landelijke coördinatiecommissie Overstromingsdreiging
LCM	Landelijke coördinatiecommissie Milieuverontreiniging Water
MCCb	Ministeriele Commissie Crisisbeheersing
OTO	Opleiden, trainen en oefenen
OVD	Officier van Dienst
PBOB	Procesafspraken, beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming
RBT	Regionaal beleidsteam
ROT	Regionaal operationeel team
WACC	Waterschap actiecentrum crisiscommunicatie
WBT	Waterschap beleidsteam
WCC	Waterschap Coördinatie Centrum
WOL	Waterschap operationeel leider
WOT	Waterschap operationeel team
WL	Waterschap Limburg

Bijlagen

Bijlage 1.0	Risicoprofiel WL
Bijlage 2.0	Crisiscommunicatieplan WL
Bijlage 3.1	Calamiteitenbestrijdingsplan Waterverontreiniging WL
Bijlage 3.2	Calamiteitenbestrijdingsplan Wateroverlast WL
Bijlage 3.3	Calamiteitenbestrijdingsplan Hoog water Maas WL
Bijlage 3.4	Calamiteitenbestrijdingsplan Droogte WL
Bijlage 3.5	Calamiteitenbestrijdingsplan Afvalwaterinfrastructuur WL

Nog in ontwikkeling

Bijlage 3.6	Continuïteitsplan WL
-------------	----------------------